29.11.2022

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite
Lausuntopyyntönne 24.11.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 114/2022 vp)

Lausunto

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuu hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamisesta seuraavaa:

Työsuojeluviranomainen pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja nykytilannetta selkeyttävinä ja pääosin kannattaa niitä. Työsuojeluviranomainen kiinnittää huomiota alla mainittuihin seikkoihin, joita tulisi vielä täsmentää.

<u>81 b § Työnteko-oikeus ja oikeus harjoittaa elinkeinoa ilman oleskelulupaa</u>

Työsuojeluviranomainen viittaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa (TyVL 14/2022 vp) todettuun siitä, että ulkomaalaislain 81 b §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitun asiantuntijan kriteerien tulee olla määritelty riittävän selkeästi. Lisäksi työsuojeluviranomainen pitää valiokunnan tavoin tärkeänä, että ulkomaalaislain 81 b §:n 2 momentissa turvapaikanhakijoiden oikeuteen harjoittaa elinkeinoa otetaan riittävän tarkasti kantaa. Toisin kuin muissa pykälässä säädettävissä tilanteissa, esitetyn sanamuodon mukaan kansainvälistä suojelua hakevilla ei olisi oikeutta harjoittaa elinkeinoa, vaan nykysääntelyä vastaavasti ainoastaan oikeus tehdä ansiotyötä.

<u>81 d § Oikeus aloittaa elinkeinonharjoittaminen ja oikeuden kesto</u>

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä, että ulkomaalaislakiin lisät-

täisiin säännös oikeudesta elinkeinonharjoittamiseen. Kysymys siitä, milloin ulkomaalaisella on oikeus elinkeinonharjoittamiseen, on käytännössä aiheuttanut paljon epäselvyyttä. Esitetty säännös perusteluineen jää kuitenkin osin epäselväksi.

Esitetyssä säännöksessä viitataan oikeudesta elinkeinonharjoittamiseen annettuun lakiin, jonka mukaan elinkeinoa saa harjoittaa luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella. Lisäksi säädettäisiin siitä, milloin oikeus elinkeinon harjoittamiseen alkaa. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan esityksen perusteella oikeus elinkeinonharjoittamiseen syntyy ilman mitään oleskelulupaakin silloin, kun ulkomaalaisella on kotikunta ETA-alueella ja hän oleskelee Suomessa laillisesti. Soveltamisen epäselvyyksien välttämiseksi tulisi selkeyttää sitä, milloin elinkeinonharjoittaminen edellyttää yrittäjän oleskeluluvan hakemista.

Hallituksen esityksen mukaan säännös täsmentäisi 185 §:n soveltamista, jossa yksi ulkomaalaisrikkomuksen tekotapa on ”harjoittaa luvatta elinkeinoa”. Tämä huomioiden tulisi selventää siitä, milloin elinkeinonharjoittaminen olisi luvatonta.

186 § Työnantajan ulkomaalaisrikkomus

Työsuojeluviranomainen kiinnittää huomiota esitetyn säännöksen 3 momenttiin, jonka mukaan rangaistusvastuu työnantajan ja toimeksiantajan kesken määräytyy 82 §:n 4 ja 5 momentin mukaan. Säännöksen sanamuoto viittaa vastuun jakautumiseen jommallekummalle osapuolelle. Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan jatkossa rangaistusvastuu koskisi sekä työnantajaa että toimeksiantajaa, eikä vastuu jakautuisi osapuolten kesken.

Muuta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan (TyVL 14/2022 vp) kiinnittänyt työnantajien sertifioinnin osalta erityisesti huomiota siihen, että sertifiointiedellytyksissä tulisi huomioida työnantajavelvoitteiden noudattaminen. Työsuojeluviranomainen korostaa, että oleskelulupaprosessia nopeutettaessa ja automatisoitaessa jälkivalvonnan merkitys kasvaa, kun ennakkovalvontaa tehdään vähemmän. Tästä syystä on huolehdittava siitä, että valvontaa varten on riittävät resurssit.

Johtaja Hanna-Kaisa Rajala

29.11.2022

Tarkastaja Niko Huru

Tämä asiakirja PSAVI/14263/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/14263/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Huru Niko 29.11.2022 11:27

Ratkaisija Rajala Hanna-Kaisa 29.11.2022 11:54